

Pukovnik u penziji
dr TODOR MIRKović

Novine u razvoju „vazdušno-kopnene bitke“

U »Vojnom delu« br. 6/85. objavljen je članak o novim koncepcijama bitke u strategijama SAD i NATO, a u okviru toga i o »vazdušno-kopnenoj bici«, kao novom doktrinarnom konceptu KoV SAD.¹ U međuvremenu, nastale su izvesne promene koje dopunjavaju i unekoliko menjaju suštinu koncepta »vazdušno-kopnene bitke«. Najznačajnija novina je ta, što je početkom 1986. godine izdata nova verzija bazičnog borbenog pravila KoV SAD FM 100-5: *Operacije*, u kojem su na osnovu prethodno vođene opsežne diskusije u SAD i NATO, osnovne postavke o toj bici konkretizovane i teorijski dalje uobličene. Radi celovitijeg uvida u koncept, a na osnovu osvrta generala V. Ričardsona,² komandanta Komande za obuku i doktrinu KoV SAD, na nove postavke borbenog pravila FM 100-5 iz 1986. godine, i druge dostupne materijale, u ovom radu se ukazuje na novine iznete u tom pravilu i na savremena gledanja na primenu koncepta »vazdušno-kopnene bitke« na evropskom ratištu i šire.

¹ Videti: Todor Mirković: *Nove koncepcije bitke u strategiji SAD i NATO*, »Vojno delo« br. 6/85, str. 229—240.

² General William R. Richardson, *The Air Land Battle in FM 100-5* (Vazdušno-kopnena bitka u borbenom pravilu FM 100-5 iz 1986), »Military Review«, mart, 1986, str. 4—11.

*„Vazdušno-kopnena bitka” u borbenom pravilu
FM 100-5 iz 1986. godine*

Označavanjem koncepta »vazdušno-kopnena bitka« u verziji borbenog pravila FM 100-5 iz 1982. godine nisu okončane diskusije o doktrini KoV SAD uopšte i, posebno, o tom konceptu. Štaviše, one su intenzivirane kako u vojnim krugovima SAD tako i u NATO, a usmerene su upravo na koncept »vazdušno-kopnene bitke« i druge novine unete u to borbeno pravilo iz 1982, uključujući pojam i suštinu *operatike*, kao posebnog »nivoa ratovanja« i posebne grane u ratnoj veštini SAD. Te rasprave i iskustva stečena na vežbama i manevrima istakli su potrebu unošenja odgovarajućih izmena u prvobitni koncept »vazdušno-kopnene bitke«, što je učinjeno u najnovijem izdanju borbenog pravila KoV SAD FM 100-5 iz 1986. godine.

Komandant Komande za obuku i doktrinu KoV SAD, koji se smatra autorom novog izdanja navedenog borbenog pravila, govoreći o razlozima i povodima za to izdanje borbenog pravila FM 100-5, sa posebnim osvrtom na tretman »vazdušno-kopnene bitke« u tom pravilu, pored ostalog, kaže: »Izdanje borbenog pravila FM 100-5 iz 1982. godine unelo je fundamentalni koncept u doktrini KoV — operativni nivo rata. Ipak, to pravilo nije u potpunosti opisalo operativni nivo kao sponu između strategije i taktike niti je razjasnilo razlike između taktičkog i operativnog ratovanja. Novo borbeno pravilo FM 100-5 iz 1986. godine otklanja te nedostatke.«³

U nekim kritičkim osvrtima na koncept »vazdušno-kopnene bitke«, kako je on bio koncipiran u borbenom pravilu iz 1982, ističe se da je bio prenaplašen njegov ofanzivni karakter. Odgovarajući na takve primedbe, general Ričardson kaže da je u ranijim pravilima (verzija FM 100-5 iz 1976. godine i druga) u većoj meri bila naglašena odbrana, pa se kasnije težilo uspostavljanju balansa i tačnijem definisanju napada. »Verzija borbenog pravila FM 100-5 iz 1982. godine«, kaže general Ričardson, »naglasila je, u stvari, 'inicijativu', 'zamah u napadu', 'elastičnost u brzom mišljenju i odlučivanju', 'žestinu izvršenja zadatka', 'efekat iznenađenja

³ Isto, str. 5.

i udara' — karakteristike, koje su sve od bitnog značaja za ofanzivni duh. Međutim, kada se izuzme iz konteksta ta agresivna terminologija, onda se vidi da je ona više artikulirana nego što stvarno znači.⁴

I u novom izdanju borbenog pravila *FM 100-5* (1986), prema mišljenju generala Ričardsona, naglašen je ofanzivni duh, jer je to preduslov za uspeh na bojištu, čak i odbrambenoj strategiji, ali on je jasnije definisan, uz nastojanje da se zadrži potreban balans i izbegnu preterivanja. Polazeći od opsežnog razmatranja i razjašnjavanja pojma »operativni nivo rata«, u novom izdanju tog pravila takođe je objašnjeno kako se ofanzivne akcije uklapaju u velike defanzivne operacije i kampanje.

General Ričardson ističe da su kritičari verzije borbenog pravila iz 1982. godine često izjednačavali koncept »vazdušno-kopnene bitke« sa konceptom »bitka u dubini« (*deep battle*). Pri tome su naglašavali da se »bitka u dubini« prenosi na prostore izvan dometa sistema oružja u organskom sastavu divizija, pa je otuda i izvan mogućeg uticaja komandanata divizija. Ona bi se, prema njihovom viđenju, kaže general Ričardson, mogla voditi samo na nivou korpusa, uz učešće vazduhoplovnih snaga i sredstava i upotrebu oružja većeg dometa predviđenih za posrednu podršku. Proširujući svoje primedbe, oni su tvrdili da se za ostvarivanje »bitke u dubini« (za tučenje ciljeva u dubini neprijateljeve teritorije) moraju angažovati sredstva velikog dometa, čime se tzv. manevarske snage lišavaju vatrene podrške. Otuda je nastalo shvatanje da je »bitka u dubini« važnija od borbe na frontu i u pozadini.

S tim u vezi, general Ričardson kaže da se u novom izdanju borbenog pravila *FM 100-5* »bitka u dubini«, koja se jasnoće radi preimenjuje u »operacije po dubini« (*deep operations*),⁵ ne izostavlja, već se konkretnije objašnjava njen značaj i postupak, uz naglašavanje potrebe sinhronizovanja svih borbenih dejstava na bojištu. »Dok se dejstva u dubini, bliska borba i dejstva u pozadini moraju međusobno usklađivati i podržavati, dotle će bliska borba (dejstva na frontu) odlučujuće uticati na uspeh ili neuspeh aktivnosti na bojištu uopšte, a uspeh dejstava u pozadini ili onih u dubini može

⁴ Isto, str. 6.

⁵ U daljem tekstu upotrebljavaće se izraz: *dejstva u dubini*.

se meriti jedino njihovim uticajem na dejstva na frontu. Shodno tome, u novom izdanju borbenog pravila FM 100-5 posebno je naglašeno da dejstva u dubini moraju biti usko integrisana sa dejstvima u dodiru. Krajnje rizični 'manevri u dubini' (*deep maneuvers*) na divizijskom nivou mogu se preduzeti jedino ako bi se očekivani rezultati uklapali u koncept ili nameru komandanta vojišnih snaga SAD ili komandanta grupe armija NATO.⁶

U prvobitnom koncipiranju »vazdušno-kopnene bitke«, pitanje sadejstva i koordinacije snaga KoV i RV nije bilo dovoljno jasno ni dovoljno detaljno razrađeno. O tome potpukovnik RV SAD, Ron Li, pored ostalog, kaže da borbeno pravilo KoV SAD FM 100-5 iz 1982. godine nije konkretno i dovoljno čvrsto povezalo gledišta RV o vazduhoplovnoj podršci na bojištu sa gledištima KoV o »vazdušno-kopnenoj bici«. Kopnena vojska je težište stavila na dejstva protiv drugih i narednih ešelona, odnosno dejstvo za izolovanje bojišta, dok RV smatra da je na savremenom bojištu od bitnog značaja ostvarivanje prevlasti u vazдушnom prostoru. Pozivajući se na izjavu pomoćnika sekretara RV SAD, Mek Koja, potpukovnik Ron Li o tome kaže: »Primarni zadatak RV je, borba za prevlast u vazduhu, jer bez kontrole vazdušnog prostora snage RV, kao i snage KoV, ne mogu postići uspeh. Sada, u stvari, moramo da preduzmemo odbranu od napada iz vazduha, borbu za prevlast u vazduhu, duboko izolovanje bojišta i izolovanje bojišta — sve to uz neposrednu podršku snaga na frontu«.⁷

Novo izdanje borbenog pravila FM 100-5, treba da utre puteve za otklanjanje nesuglasica između vidova i da približi njihova gledišta. Ono, kako ističe general Ričardson, predviđa da će buduće kampanje i operacije biti združeni poduhvati KoV i RV uz međusobnu pomoć i podršku u izvršavanju zajedničkog zadatka. »Shodno tome, funkcije kao što su izolovanje bojišta dejstvima iz vazduha, protivvazдушna dejstva, izviđanje i manevar na kopnu najbolje će se sagledavati iz perspektive vojišta, kampanje ili većih operacija (što podrazumeva objedinjeno planiranje i usmeravanje operacija na

⁶ General W. Richardson, *Isto*, str. 6 i 7.

⁷ Potpukovnik Ron Off Ley, *Close Air Support for the AirLand Battle* (Neposredna vazduhoplovna podrška za vazdušno-kopnenu bitku), »Infantry«, septembar—oktobar, 1985, str. 21—26.

višem nivou). Komandant ratišta (vojišta) će morati da koncentriše vatru protiv onih ciljeva koji bitno utiču na tok kampanje ili veće operacije.«⁸

Novo borbeno pravilo, kaže general Ričardson, ne rešava dilemu komandanta korpusa koji planira vazдушnu podršku za izolovanje bojišta, a nju ne dobije. Ono, međutim, upućuje na to da će komandant korpusa, ako je planiranje pravilno izvršeno, unapred znati da li će vazдушnu podršku dobiti ili ne.

Borbeno pravilo *FM 100-5* iz 1986. ne predviđa proceduralne postupke (dogovore) između KoV i RV niti se osvrće na njihove dogovore do kojih može doći nakon što KoV i RV reše proceduralne probleme i utvrde zajedničku taktiku, tehniku i postupke. Takva pitanja biće uneta u pravila nižeg ranga, koja se često zanavljaju.

Gledišta evropskih zemalja članica NATO na koncept „vazdušno-kopnene bitke”

Koncept »vazdušno-kopnene bitke«, onako kako je bio formulisan i iznet u borbenom pravilu KoV SAD iz 1982. godine, izazvao je mnoge dileme i nesuglasice između vojnih planera SAD i NATO. Nastale su razlike u tumačenju suštine tog koncepta i načina njegove primene na evropskom ratištu. Te razlike u gledištima vojnih (i drugih) struktura evropskih zemalja NATO bitno su uticale na potrebu unošenja izmena u koncept i na jasnije definisanje njegove primenljivosti.

General Račardson, dalje, kaže da su te razlike proizlazile iz interpretiranja »vazdušno-kopnene bitke« i njenog shvatanja kao američke strategije za rat u Evropi, a ne kao doktrine KoV SAD, primenljive i u drugim delovima sveta. To se odnosi i na borbeno pravilo *FM 100-5*, kao bazično doktrinarno pravilo KoV SAD. Mada je ono pisano (i namenjeno) za taktički i operativni nivo, ono se u NATO često pogrešno interpretira kao strategijski vodič. Pojmovi koji se pominju u izdanju tog pravila iz 1982. godine, »poraziti neprijatelja«

⁸ W. Richardson, *Isto*, str. 7.

ili »odlučujuća akcija«, tumačeni su kao strategijske, a ne kao taktičke i operativne smernice.

Takva i slična gledišta proizvela su, prema Ričardsonu, ozbiljne dileme u vezi sa sledećim pitanjima: (1) ciljevi rata u Evropi; (2) odnos između »vazdušno-kopnene bitke« i zvanične doktrine NATO; (3) odnos prema ofanzivnim operacijama (operacije preko granice); (4) osetljivost prema upotrebi nuklearnog i hemijskog oružja; (5) odnos između »vazdušno-kopnene bitke« kao koncepta KoV SAD i »napada na snage koje slede«, kao koncepta Komande snaga NATO u Evropi.

U obrazloženju pojmova koji se pojavljuju u konceptu »vazdušno-kopnene bitke« i u nastojanju da otkloni nedoumice i sumnje koje se javljaju u evropskim zemljama NATO u odnosu na američku vojnu doktrinu uopšte i koncept »vazdušno-kopnene bitke« posebno, general Ričardson kaže da doktrina »vazdušno-kopnene bitke«, koja sadrži težnju za dobijanje bitaka i operacija, pa otuda i traži »poraz neprijatelja« ili »odlučnu akciju«, ne podrazumeva »strategijsku pobedu« nad neprijateljem. Štaviše, jasnoće radi, u borbenom pravilu FM 100-5 iz 1986. godine naglašena je pobjeda na taktičkom i operativnom nivou. »Kada se u doktrini vazdušno-kopnene bitke kaže *pobediti*, onda to znači poraziti protivnika na bojnom polju i uništiti njegovu volju da pruži otpor u bojevima i bitkama krupnih operacija i kampanja, koje se usmeravaju od strane strategije i nacionalne politike. Taktički uspeh, jasno, doprineće pobjedi saveznika, ali definisanje strategijskih ciljeva i postizanje strategijske pobjede je izvan konteksta FM 100-5«, kaže general Ričardson.⁹

Međutim, suština spora koji je nastao (i nastavlja se) između vojnih i drugih krugova evropskih zemalja NATO i kreatora doktrinarnih stavova i konceptata SAD, verovatno nije u tumačenju pojmova, već u suštinskom gledanju na karakter rata u Evropi i način njegovog vođenja. Američki vojni planeri težište stavljaju na tzv. taktička ili vojišna nuklearna oružja i njihovu upotrebu, dok su evropske zemlje NATO u većoj meri naklonjene upotrebi strategijskih (interkontinentalnih) nuklearnih oružja. Evropske zemlje NATO protivnik su i upotrebe hemijskih oružja, koje vojni planeri SAD nastoje da i u konceptu »vazdušno-kopnene bitke« predvide kao mogućnost i unesu u odgovarajuće planove NATO.

⁹ Isto, str. 8.

Član Parlamenta (Bundestaga) SR Nemačke, dr Herman Šer, učestvujući u raspravi o američkoj i NATO doktrini za Evropu, na jednom naučnom skupu, pored ostalog je izneo da se u SR Nemačkoj rakete srednjeg dometa smatraju kao elemenat nove vojne doktrine NATO — »isturene odbrane«. »Udarima duboko u pozadinu protivnika, potencijalni konvencionalni napad VU trebalo bi da bude zaustavljen na samom početku. Sem raketama srednjeg dometa, opremljenim konvencionalnim i hemijskim bojnim glavama, to bi se postiglo i upotrebom raketa srednjeg dometa sa nuklearnim bojnim glavama. Takav koncept je detaljno opisan u borbenom pravilu KoV SAD FM 100-5 iz 1982. godine. Međutim, pokušaj Reganove administracije da u vidu 'vazdušno-kopnene bitke' takav koncept prenese u NATO, izazvao je sumnje u odnosu na njegovu interpretaciju . . . , jer bi se nuklearni prag u Evropi, praktično, još više snizio.«¹⁰

Razlike u gledištima na upotrebu nuklearnih oružja odražavaju se i u stavovima bivšeg kancelara SR Nemačke, Helmuta Šmita, iznetim u njegovoj nedavno objavljenoj *Velikoj strategiji za Zapad*, gde se, pored ostalog, kaže: »Jedna od monstruoznosti sadašnje situacije u Evropi jeste da se stotinama hiljada regrutovanih vojnika evropskih zemalja NATO, koji su pod američkom vrhovnom komandom, stalno govori i ponavlja da se oni ne mogu uspešno braniti vrlo dugo, pa će Zapad biti prinuđen da upotrebi taktička nuklearna oružja i time uništiti njihove domove.«¹¹

General Ričardson ističe da je i u novom izdanju borbenog pravila KoV SAD FM 100-5 zadržana mogućnost upotrebe, čak i prve upotrebe, taktičkog nuklearnog oružja, kao i opcija upotrebe hemijskog oružja. Naglašava, međutim, da novo pravilo ističe stratejski značaj nuklearnog i hemijskog oružja, a da je odluka o upotrebi nuklearnog, kao i hemijskog oružja stvar stratejske odluke — daleko izvan okvira koncepta »vazdušno-kopnene bitke.«¹²

¹⁰ Dr Herman Scheer, *Against the Deployment of New Nuclear Weapons in Europe — A German View* (Protiv postavljanja novih nuklearnih oružja u Evropi — jedan nemački pogled), »European Security« (Evropska bezbednost), Ženeva, 1985, str. 269—281.

¹¹ Helmut Schmidt, *A Grand Strategy for the West* (Velika strategija za Zapad), New Haven, 1985, str. 42.

¹² General W. Richardson, *Isto*, str. 8.

Novo izdanje borbenog pravila *FM 100-5* i način na koji je u njemu postavljen koncept »vazdušno-kopnene bitke«, po svemu sudeći, neće otkloniti dileme i nesporazume između SAD i evropskih zemalja NATO u odnosu na upotrebu nuklearnog i hemijskog oružja u Evropi.

„Vazdušno-kopnena bitka” i „isturena odbrana”

Koncept KoV SAD »vazdušno-kopnene bitke«, kao i koncept Komande snaga NATO »Napad na snage koje slede« (FOFA), podrazumeva i (predviđa) dejstva po ciljevima u dubini neprijateljeve teritorije, radi sprečavanja privlačenja drugih i narednih ešelona. Ta načelna postavka izazvala je brojne diskusije o tome kada, po kojim ciljevima i kojim sredstvima takva dejstva treba otpočeti, kao i to (naročito) da li ona podrazumeva prenošenje dejstava na protivnikovu teritoriju iz neposrednog dodira, tj. da li se po principu »isturene odbrane« braniti sa vlastite ili sa protivnikove teritorije. O tome Stefan Flanegen u časopisu *Međunarodni vojni pregled*, pored ostalog, kaže: »Vazdušno-kopnena bitka sa svojom pretpostavkom o većem manevru, izgleda dovodi u pitanje obavezu KoV SAD na isturenu odbranu. Razmatranje veće pokretljivosti na bojištu navodi Nemce na gnusnu pomisao o žrtvovanju velikih delova teritorije SR Nemačke kako bi se dobilo u vremenu za pristizanje ojačanja, radi preduzimanja ofanzivnog protivnapada prema Istočnoj Nemačkoj. Istovremeno, koncept dubokih napada brine Evropljane, naročito Nemce, iz dva glavna razloga. Prvo, postoji bojazan da bi odvajanje značajnih resursa za napad u dubinu imalo za posledicu smanjenje mogućnosti NATO u izvođenju isturene odbrane. Drugo, izvođenje intenzivnih udara po dubini ima ofanzivni karakter, koji — prema mišljenju mnogih, nije u skladu sa defanzivnom ulogom Pakta.«¹³

U objašnjenju pojma »isturene odbrane« i njegove primene, general Ričardson ističe da se doktrina »vazdušno-

¹³ Stephen J. Flanagan, *Emerging tensions over NATO's conventional forces* (Zategnutost koja iskrsava po pitanju konvencionalnih snaga NATO), »International Defense Review«, januar 1987, str. 37—38.

-kopnene bitke« može primeniti samo na nivou korpusa, divizija i nižem, a u skladu sa ratnim planovima orijentisanim ka »isturenoj odbrani«, da ta doktrina ne podrazumeva potrebu preduzimanja operacija preko granica i kršenja principa politike i strategije. »U stvari«, kaže general Ričardson, »poslednja verzija borbenog pravila FM 100-5 govori o zabrani prelaska granica kao glavnom pitanju koje se razmatra u planiranju operacija i jasno ističe primat politike i strategije u odnosu na operativiku i taktiku. Odluka o prelasku međunarodne granice mora ostati u nadležnosti strategijske komande.«¹⁴

„Vazdušno-kopnena bitka” i „napad na snage koje slede”

U vojnoj štampi zemalja na Zapadu dosta je pisano o sličnostima i razlikama koncepta KoV SAD »vazdušno-kopnena bitka« i koncepta Komande snaga NATO u Evropi »napad na snage koje slede« (*Follow-on-Forces Attack — FOFA*). U novom izdanju borbenog pravila KoV SAD FM 100-5 i kasnijim objašnjenjima pojma »vazdušno-kopnene bitke«, jasnije je izražena razlika između dva navedena koncepta.

General Ričardson ističe da je FOFA, pre svega, deo celokupnog operativnog koncepta Komande snaga NATO u Evropi predviđenog za »odbranu teritorije NATO«. »Vazdušno-kopnena bitka« je, međutim, doktrina KoV SAD, koja se može primeniti bilo gde u svetu prema planovima viših komandi, a zavisno od cilja, neprijatelja, zemljišta, raspoloživih snaga i vremena. Kopnena vojska SAD će u Evropi, prema Ričardsonu, primeniti doktrinu »vazdušno-kopnene bitke« u skladu sa operativnim konceptom Komande snaga NATO za Evropu. FOFA se odnosi isključivo na NATO i, zbog toga, mora da se prilagođava političkim potrebama Saveza. »Vazdušno-kopnena bitka« je, međutim, univerzalno primenljiva i dovoljno elastična u prilagođavanju regionalnim legitimnim i političkim uslovima. Konačno, FOFA se oslanja na raznovrsnost snaga i sredstava uz minimalno korišćenje kopnenih

¹⁴ General Richardson, *Isto*, str. 9.

snaga. Predviđa se da i »vazdušno-kopnena bitka« koristi raspoložive vazduhoplovne i druge snage i sredstva, ali primarno se oslanja na kopnene snage u izvođenju operacija na frontu. »Tako, mada postoje razlike između FOFA i vazdušno-kopnene bitke, one se ne ogledaju u suprotnostima. To su više razlike koje proizlaze iz njihove same prirode — razlike koje se u borbi gube, jer se FOFA predviđa za jedno specifično ratište, dok se vazdušno-kopnena bitka mora prilagođavati za svako posebno ratište u zavisnosti od raznovrsnih faktora kao što su cilj, neprijatelj, zemljište, vlastite snage i raspoloživo vreme.«¹⁵

*Usklađivanje borbenog pravila FM 100-5
i koncepta „vazdušno-kopnene bitke”
sa doktrinarnim uputstvima NATO*

Budući da su tekst borbenog pravila KoV SAD FM 100-5 iz 1982. godine, a time i koncept »vazdušno-kopnene bitke« sadržan u njemu, evropske zemlje NATO sagledale kao nešto što je u suprotnosti sa doktrinom i ratnim planovima NATO, to se pri koncipiranju nove verzije tog pravila (a to znači i koncepta »vazdušno-kopnene bitke«) vodilo računa da se terminologija u novom pravilu prilagodi odgovarajućoj terminologiji NATO i da se doktrina KoV SAD uskladi sa doktrinom NATO. Novo izdanje borbenog pravila FM 100-5, kaže general Ričardson, usklađeno je sa priručnikom NATO ATP-35 (A): *Taktička doktrina kopnenih snaga (Alleid Tactical Publication — ATP-35 (A); Land Forces Tactical Doctrine)* i sa drugim priručnicima NATO, ali još šire od ovih »kako bi zadovoljilo potrebe i prema drugim područjima sveta od vitalnog interesa za SAD«. Prema mišljenju generala Ričardsona, snage SAD u NATO mogu da dejstvuju u skladu sa borbenim pravilom FM 100-5 i priručnikom NATO ATP-35 (A), a da ne ugroze odredbe ni jednog ni drugog.

U dosadašnjoj praksi, doktrinarna uputstva i priručnici NATO, po pravilu, koncipirani su i usvajani nakon izdavanja odgovarajućih pravila i priručnika vidova oružanih snaga

¹⁵ Isto, str. 9.

SAD i na osnovu njih. Ovoga puta, u koncipiranju novog izdanja borbenog pravila KoV SAD FM 100-5 i koncepta »vazdušno-kopnene bitke« sadržanog u njemu, vodilo se računa o njihovoj usklađenosti sa odgovarajućim priručnikom NATO. To ukazuje na jačanje uloge i uticaja tzv. evropske grupe NATO u kreiranju doktrine i u planiranju upotrebe snaga NATO na evropskom ratištu.

*

Očita su nastojanja autora novog izdanja borbenog pravila KoV SAD da otklone suprotnosti i ujednače gledišta u odnosu na primenu »vazdušno-kopnene bitke« na evropskom ratištu. Međutim, mali su izgledi da je u tome postignut potpun uspeh, naročito kada su u pitanju gledišta SAD i evropskih zemalja NATO na karakter rata u Evropi. Pitanje upotrebe hemijskog i taktičkog nuklearnog oružja ostaće i dalje glavni kamen spoticanja u međuatlantskim odnosima, jer su evropske zemlje NATO veoma osetljive na pomisao o upotrebi tih oružja zbog očekivanih posledica ne samo na frontu nego i na ratištu kao celini. Kao što je francuski general Ajre svojevremeno govorio, upotrebom nuklearnih oružja na frontu i u pozadini mogao bi brzo da se zaustavi napad neprijatelja, ali cena bi bila suviše visoka. Takvo »zaustavljanje« ne bi sprečilo razaranja. Međusobna »razmena« nuklearnih udara na tlu Evrope imala bi nesagledive posledice za nju — od Atlantika do sovjetske granice.

SUMMARY

NEW MOMENTS IN THE DEVELOPMENT OF THE
»AIRLAND BATTLE« CONCEPT

The author of the article considers some of more significant postulates of the »Airland Battle« concept contained in the new version of the US Army field manual »Operations« (FM 100-5) of 1986, comparing them to such postulates given in the previous edition of the manual (in 1982). In this framework, he reviews the offensive nature of the »Airland Battle«, the relationship between the »Airland Battle« and the »Deep Attack«, and the matter of coordination and cooperation between the Army and Air Force forces in the realization of the »Airland Battle« concept, the applicability of this concept to the war environment in Europe (views and resistances of the West European NATO countries), the use of mass destruction weapons in the »Airland Battle«, the relationship between the »Airland Battle« and the »Forward Defence« concept, etc. He also points out differences and similarities between the »Airland Battle«, as the US Army doctrinal concept, and the »Follow-on Forces Attack« (FOFA), as the doctrinal concept adopted by the NATO forces European Command.

RESUME

DES NOUVEAUTES EN MATIERE DE »BATAILLE
AEROTERRESTRE«

L'auteur traite des principaux postulats de la conception de »bataille aéroterrestre« présentée en 1986 dans le Règlement de combat de l'Armée de Terre des U.S.A. *F.M. 100-5*, en les comparant avec ceux de l'édition précédente du Règlement (datant de 1982). C'est ainsi qu'il étudie le caractère offensif de la »bataille aéroterrestre«, le rapport entre la »bataille aéroterrestre« et la »bataille en profondeur«, la question de la coopération et de la coordination des forces de l'Armée de Terre et de l'Armée de l'Air dans la mise en oeuvre de la conception de »bataille aéroterrestre«, l'applicabilité de cette conception dans les conditions dictées par une guerre en Europe (attitudes et réactions des pays d'Europe membres de l'OTAN), l'utilisation d'armes de destruction massive dans la conduite de la »bataille aéroterrestre«, le rapport entre la »bataille aéroterrestre«, et la »défense avancée«, etc. L'auteur met en évidence aussi les différences et les similitudes entre la »bataille aéroterrestre« en tant que conception doctrinale de l'Armée de Terre des USA et »l'attaque contre les forces en profondeur« (FOFA) en tant que conception doctrinale des forces de l'OTAN en Europe.

РЕЗЮМЕ

НОВИЗНЫ В РАЗВИТИИ „ВОЗДУШНО-СУХОПУТНОГО
СРАЖЕНИЯ“

Автор рассматривает важнейшие положения концепции „воздушно-сухопутного сражения“, содержащиеся в боевом уставе Сухопутных войск США ФМ 100-5 из 1986 года, сравнивая их с положениями из предыдущего выпуска этого же устава (из 1982 г.). В рамках этого рассматривается наступательный характер „воздушно-сухопутного сражения“, взаимоотношение „воздушно-сухопутного сражения“ и „сражения в глубине“, вопросы взаимодействия и координации действий сухопутных войск и ВВС в осуществлении концепции „воздушно-сухопутного сражения“, возможности использования этой концепции в условиях европейского театра (точки зрения и сопротивления европейских стран НАТО), использование оружия массового поражения в осуществлении „воздушно-сухопутного сражения“, взаимоотношение „воздушно-сухопутного сражения“ и „передовой обороны“ и др. Отмечаются различия и сходства между „воздушно-сухопутным сражением“, как доктрины сухопутных войск США, и „атакой сил второго эшелона“, как доктрины Командования сил НАТО в Европе.